

Srbsko se potácí nad rezolucí OSN o masakru ve Srebrenici

P politico.eu/article/serbia-un-resolution-srebrenica-genocide-massacre-aleksandar-vucic

Una Hajdari

22 May 2024

1. Zprávy
2. Politika

O desítky let později je Bělehrad stále odhodlán kontrolovat příběh o vyvraždění více než 8 000 Bosňáků v roce 1995 během jugoslávské války a utvářet jej podle svých vlastních zájmů.

Bosenskosrbská vláda ve středu vyzvala občany země, aby „vystavili vlajky Srbska a symbolicky vyjádřili svůj nesouhlas s tímto dokumentem [OSN]“. |
Oliver Bunic/AFP přes Getty Images

22. května 2024 22:40 SEČ

Autor: Una Hajdari

BĚLEHRAD – Zatímco se Valné shromáždění OSN ve čtvrtek připravuje na hlasování o rezoluci uznávající oběti genocidy ve Srebrenici z roku 1995, Srbsko zahájilo plnohodnotnou diplomatickou ofenzívu, aby tuto iniciativu zablokovalo.

„Bude to nejtěžší den od doby, kdy jsem se stal prezidentem a [byl] premiérem,“ řekl ve středu na Instagramu srbský prezident Aleksandar Vučić s panoramatem Manhattanu v pozadí. "Zítřka uvidíme, kdo jsou naši skuteční přátelé."

Rezoluce, podporovaná Německem a Rwandou, uděluje OSN uznání tomu, co mnozí považují za nejhorší zločin, který se v Evropě stal od druhé světové války: zabití více než 8 000 Bosňáků ve východní Bosně a Hercegovině silami bosenských Srbů. 11. července 1995, během brutálních jugoslávských válek.

Vzhledem k množství současných konfliktů, o kterých se již žongluje, mohlo usnesení o historické události uniknout radaru. Ale v Srbsku je srebrenická záležitost stále brána jako příležitost ne uctít oběti, ale

napnout nacionalistické a diplomatické svaly země.

Bosenskosrbská vláda ve středu vyzvala občany země, aby „vyvěsili vlajky Srbska a symbolicky vyjádřili svůj nesouhlas s tímto dokumentem [OSN]. Nejvyšší věž na bělehradském nábřeží, zasklený falus na řece Sávě, zobrazovala rotující zprávu: „Nejsme genocidní národ.“

Za poslední měsíc uspořádali srbské lídři několik tiskových konferencí a několikrát navštívili sídlo OSN, aby se setkali s klíčovými zainteresovanými stranami ve snaze ovlivnit hlasování.

„Není tak těžké dekonstruovat narativ pocházející od srbské vlády – [že] neexistuje jediná část dokumentu nebo jakýkoli jiný dokument, který by byl povolen v OSN a který by stigmatizoval celý národ,“ vysvětlila Sofija Todorović, program manažerka Iniciativy mládeže za lidská práva.

Todorovićova skupina spolu s dalšími organizacemi občanské společnosti v Srbsku a širším regionu podporuje rezoluci OSN, protože tvrdí, že podporuje uctívání památky – jako je vyhlášení 11. července Mezinárodním dnem památky na genocidu ve Srebrenici v roce 1995 – spíše než kolektivní obviňování jakéhokoli národa nebo etnická skupina.

Spolusponzory rezoluce OSN zahrnují několik členských zemí EU a také USA

Podle Todoroviće má však prudký odpor Srbska vůči rezoluci složitější kořeny než pouhé nacionalistické pikle. Bělehrad, vysvětlila, chce zvýšit svůj mezinárodní vliv tím, že se bude zdát, že se dohaduje se svými sousedy, a pak spory rychle utlumí, čímž si získá pověst síly stability a hlavního regionálního hráče.

„Toto je zahraniční politika, kterou si Srbsko zvolilo, zvláště poté, co byla zahájena rozsáhlá invaze na Ukrajinu,“ pokračoval Todorović. "Chce být ve světě relevantní tím, že způsobí napětí a poté přijme

chválu od mezinárodního společenství, jakmile bude vyřešeno."

Genocida před soudem

Bosenská válka v letech 1992-1995 byla krvavým důsledkem rozpadu socialistické Jugoslávie a zahrnovala čtyřleté obléhání jejího hlavního města Sarajeva, považovaného za nejdelší v moderní válce.

Ke konfliktu došlo v době relativní stability a euforie ve zbytku Evropy, v níž se bývalé komunistické státy radovaly ze svých nově nalezených demokratických práv a nezávislosti.

Ostrost jugoslávského konfliktu jako takovému vyvolala ostrou pozornost a zločiny, které jej doprovázely, vedly ke zřízení zvláštního soudu, Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii, neboli ICTY.

Cílem soudu bylo ukázat, že nově sjednocená Evropa a více kolaborativní svět po skončení studené války může řešit válečné zločiny způsobem, který je v souladu se západními právními tradicemi a nejvyššími standardy dokazování.

Byl to tento soud, stejně jako Mezinárodní soudní dvůr v Haagu, kdo považoval vraždu ve Srebrenici za genocidu. Současná rezoluce OSN, o které bude Valné shromáždění hlasovat ve čtvrtek, pouze potvrzuje jedinečný charakter spáchaných zločinů.

Očekává se, že soudní procesy ICTY, které trvaly od konce 90. let 20. století až do roku 2017, spolu s projednávanou rezolucí OSN nastaví standard pro to, jak se bude řešit budoucí procesy s genocidou a pachateli zvěrstev.

„V Srbsku je bohužel stále těžké mluvit o jakémkoli tématu souvisejícím s válkou, protože země se nikdy oficiálně nedistancovala od zločinů a nikdy nezaujala jasný postoj ke konfliktu,“ uzavřel Todorović.

Velvyslanec Bosny a Hercegoviny při OSN Zlatko Lagumdžija během nedávného projevu v OSN vyzval Srbsko, aby „nerozdmýchávalo plameny nacionalismu a záměrně nezasévalo semena nenávisti“, řekl, že je zřejmé, že země minula hlavní bod rozlišení.

"Rezoluce o genocidě ve Srebrenici není hrozbou pro srbský lid, ale pro jednotlivce se jmény, zejména osm rozsudků ICTY, které obsahují rozsudky vinné ze zločinu genocidy," vysvětlil Lagumdžija.

„Neexistují žádné genocidní národy. Za genocidu jsou odpovědní pouze zločinci.“